

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS ISKOLAI KIRÁNDULÓVONATAI

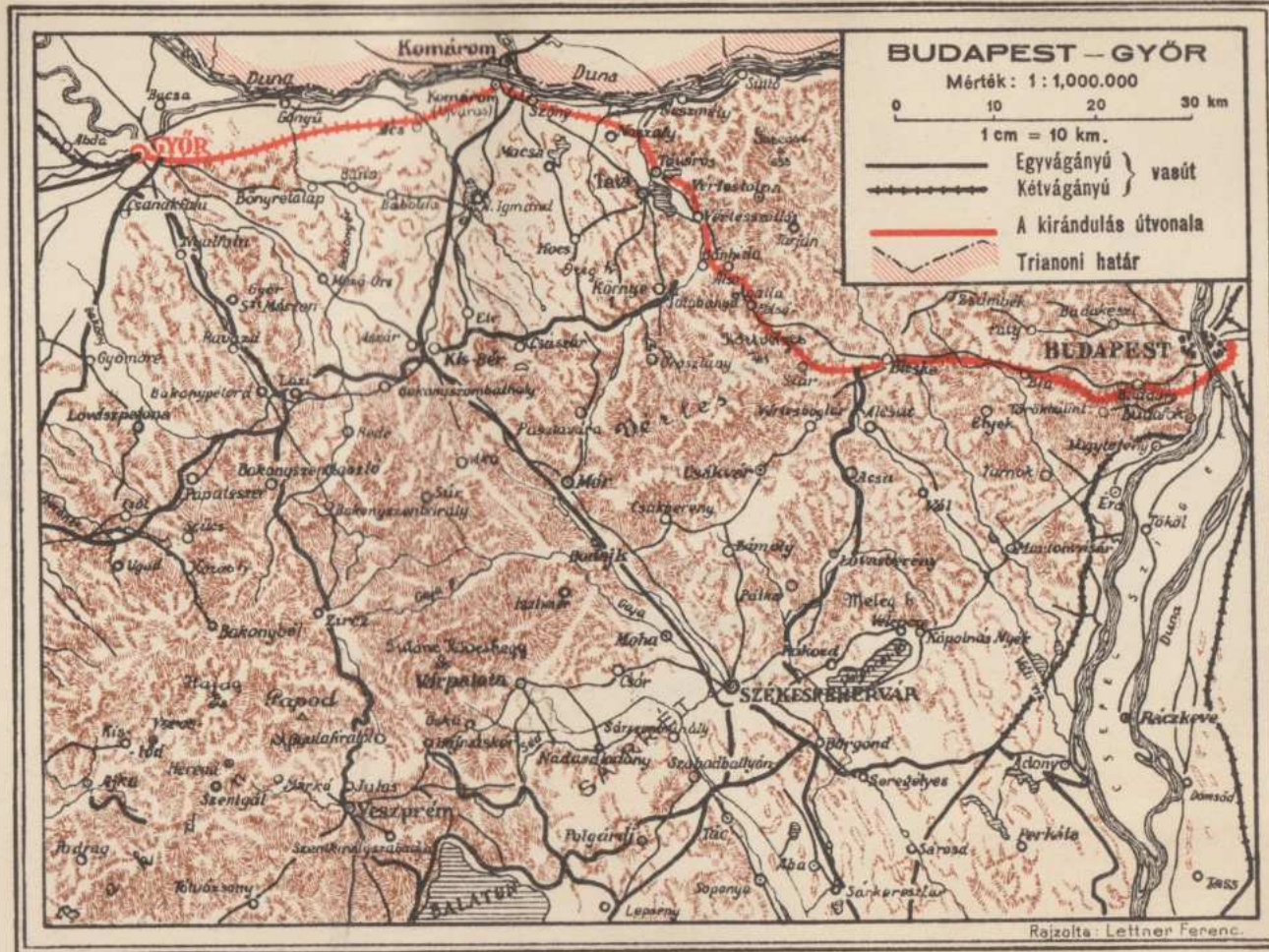
SZERKESZTI: DR. BODNÁR GYULA

19

GYŐR

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS
ISKOLAI
KIRÁNDULÓVONATAI

SZERKESZTI
DR. BODNÁR GYULA

19.

GYŐR

BUDAPEST, 1937

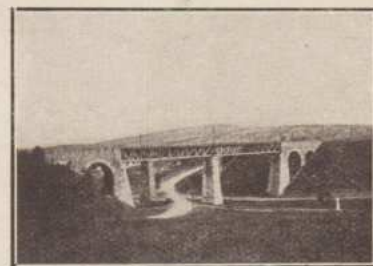

VÁROSHÁZA.

BUDAPESTTŐL—GYÓRIG.

A Budapest—győri vasútvonal, amely ma a nyugateurópai államok felé vezető legfontosabb közlekedési erünk, teljes hosszában csak a múlt század vége felé épült ki, mai nemzetközi fontosságát pedig csak a világháború után nyerte, amikor a dunabalti (pozsonyi) vonal túlnyomó részben a csehek zsákmánya lett, 1856 óta Bécs és Komárom között ugyan meg volt már a vasúti összeköttetés, innen Pest felé azonban Székesfehérváron át kellett közlekedni. A Budapest—komáromi vonalrész csak 1884-ben készült el, eredetileg egy vágányra. Jelenleg az egész vonal villamos vontatásra van berendezve.

A Keleti pályaudvarról (105 m)¹⁾ indulva számos vashídon vagy vashíd alatt bontakozunk ki a többi innen induló fővonal és a főváros és környékének villamos hálózatából. (7 km)²⁾ Budapest-Ferencváros állomás után b. elágazik a Belgrád—konstantinápolyi vonal, aztán a négyíves új összekötő vasúti hídról (400 m) gyönyörködhetünk a Duna felséges panorámájában. B. a Csepel-sziget felső vége a Dunaág zsillipjével és a kereskedelmi (nemzetközi) kikötővel. A túlsó parton b. a főváros új áramfejlesztőtelepe. Áthaladunk a Nagytétény—törökbálinti HÉV villamos fölött. Jobbról csatlakozik a Déli pályaudvarról érkező (volt Déli Vasút) vonal és (13 km) Budapest-Kelenföld állomásra érkezünk. A Fiume—pécsi és a Székesfehérvár—trieszti vonalak itt balra térnek el a Duna felé, mi pedig jobbra fordulunk s elhagyva a főváros határát, erős emelkedéssel (6-67%) haladunk a dombos terepen. Közben átbujunk a balatoni új műút széles betonhídja alatt. Balról a törökbálinti

Torbágyi viadukt.

¹⁾ Az állomásnevek után álló szám az állomás tengerszint feletti való magasságát jelöli.
²⁾ Az állomásnevek előtt álló számok a menetrendi ú. n. tarifakülömbözetekkel szemben a Budapesttől számított valószínűségi kilométertávolságokat mutatják.

Tatabánya látképe.

HÉV villamos közeledik hozzánk, majd elfordul délre, a **Kamaraerdő** felé. J., közvetlen mellettünk emelkednek a **Budapesti új repülőpályaudvar** hatalmas hangárjai és a legmodernebbül berendezett állomásépülete. Közvetlenül (18 km) **Budaörs** (121 m) állomás előtt vashídon kelünk át a Kamaraerdőből visszakanyarodó HÉV vonal felett, amely innen egyenesen a völgy túlsó szélén, a kopár dombokra felhúzódo Budaörs népes sváb község felé tart (Passio-játékok).

Budaörs után a völgy kellős közepéből feltűnő alakú hegy emelkedik fel, északkeleti kopasz oldala függőlegesen, helyenkint előrehajlóan mered a völgy fölé. Ez a 251 m magas **Törökugrató**. Meredek ormáról állítólag a törökök dobálták le foglyaikat. (22 km) **Törökbálint** előtt újra átkelünk a HÉV vasúton, amelynek végállomása b. van az idelátszó községben. Az emelkedés nagy kanyarodásban tovább folytatódik az Iharos-hegycsoport felé, aztán erős lejtőn ereszkedünk le a Torbágyi völgybe. Áthaladunk a bányahidai erőműcentrálé budapesti vezetéke alatt (a baloldali oszlop alapterülete 16 m²), aztán esik a pálya. B. Bia község és halastava látható. (38 km) **Herceghalom** (132 m) állomása az árpádkori templomromjáról nevezetes **Zsámbék** községnek.¹⁾ Itt Fehér vármegye területére lépünk, (48 km) **Bicske** (167 m) után szárnyvonal ágazik el balra Székesfehérvár felé.

A vonal innen még nagyobb emelkedéssel (8⁰/₀₀-ig) kapaszkodik a **Vértess-¹⁾** (balra) és a **Gerecse-hegység** nyergére. A vonal legmagasabb pontját a hasonló nevű községtől messze fekvő (60 km)

Szár (227 m) állomáson érjük el. Innen 7⁰/₀₀-es eséssel kanyargunk erdős szép vidéken, átlépünk Komárom—Esztergom ideiglenesen egyesített vármegyébe, aztán egy rövid sziklaszoroson áthaladva (67 km) **Felsőgalla** (182 m) állomásra érünk. A vidék képe hirtelen

¹⁾ Lásd bővebben a Kirándulóvonatok 18. füzetét: A Vértess-hegység.

megváltozott. Az erdők, szántóföldek csendje helyett a bányavilág és a nagy ipartelepek zaja, füstje fogad. A **tatabányai** telepen vagyunk, a **Vértess** legészakibb öblözetében elterülő szénmedencében. Jobbról a kőfejtők már egész hegyeket faragtak le, balra az iparvasutak, siklók, függő- és drótkötélpályák hálózata húzódik lát-szólag minden tervszerűség nélkül a bányatelep épületei között. A bányavárosnak külön, modern betonépítésű megállóhelye is van.¹⁾

Jobbról, a széles völgyet szegélyező dombor tetejéről messziről magára vonja figyelmünket egy hatalmas emlékmű, a bányahidai **Turul**. A millennium idejében készítette Komárom vármegye Árpádnak e völgyben vívott utolsó csatája emlékére. (A madár 13 m magas, kiterjesztett szárnyai több mint 14 m szélesek.) Kissé távolabb nyugatra a történetelőtti leletek-bengazdag **Szelimlyuk**-barlang egyik nyílása. (74 km) **Bányhida** (139 m) után balra elágazik egy szárnyvonal Pápa felé. Első kanyarulatánál (az állomással szemközt, balra) látjuk a bányahidai **Villamos erőművet**, amely a tatabányai silányabb szénfajták felhasználásával Budapestet és az egész Felsődunántúlt ellátja villamos árammal. Torbágytól kezdve Győrig a villamos erővezetéket állandóan figyelemmel kísérhetjük balkéz felől.

(82 km) **Tatatóváros-kert** m. h. után a tatai Eszterházy grófi park szélén haladunk, a tavat is láthatjuk balra. (Nyílttéri játékok.) Most már a Duna síkságán rohan vonatunk. (92 km) **Almásfüzitő**

¹⁾ Lásd bővebben a Kirándulóvonatok 8. füzetét: Tatabánya.

Karmelita-templom.

APÁTUR-HÁZ.

Az Apátúrház lépcsőháza.

Komárom után átszeljük a régi erődítéseket, majd egy fővonal elágazik Érsekújváron át Pozsony felé. Kissé tovább a párhuzamosan futó bécsi országút túlsó oldalán áll az 1849-i ácsi, helyesebben szényi csata emlékoszlopa. (113 km) Ács előtt átkelünk a Vértesből jövő Concó-patakon, az állomás után Győr vármegyébe lépünk. Balról a Bakony távoli előhegyei közül többször fel-feltűnik Pannonhalma, a magyar kereszténység legősibb vára, a bencés-rend főapátjának székhelye. Balra csatlakozik a Szombathely—gráci fővonal, de már előbb a szerte elágazó iparvágányok, az óriási gyártelepek elárulják, hogy nagyobb városhoz, jelentékeny gazdasági gócponthoz közelünk. Áthaladva az igen hosszú rendező pályaudvaron (141 km), Győr állomáson szállunk le a vonatról.

Részlet a Bencés-rendház ebédlőjének stukkójából.

(107 m) előtt jobbra csatlakozik az esztergomi vonal, az állomás után pedig nemsokára szorosan a Duna partjához sülünk. Fájdalmas kép a hatalmas folyam, amelynek túlsó partján ma a csehek garázdálkodnak és telepítésekkel igyekeznek a színmagyar vidéket megfosztani nemzeti jellegtől. Fájdalmas érzésünk csak fokozódik, mikor szemünkbe ötlük a Csallóközt átölelő Vágduna torkolata, a dicsőséges emlékü komáromi vár és Jókai városa. (104 km) Komáromból (108 m) ma csak a jobbparti külvárost mondhatjuk magunkénak (7562 lakos). Az állomás előtt balról csatlakozik a székesfehérvári vonal.

GYŐR

Tengerszint feletti magasság 119 m. A város területe 9464 hold. Lakosság száma (1930): 50.881. Róm. kath. 73,9%, ref. 5,2%, ág. ev. 9,8%, izr. 10,6%. Anyanyelv szerint a lakosság túlnyomóan magyar. Kb. 3000 német ajkú kívül az egyéb anyanyelvű lakosság száma nem éri el a 2000 főt.

Győr szab. kir. város, Győr-Moson-Pozsony ideiglenesen egyesített vármegyék székhelye, püspöki székhelye, a Kisduna, Rába és Rábeca összefolyásánál fekszik. Az ősi város nagy hírű multja rajthagyta művészi nyomát a Belváros épületein, a százados kultúrhagyományok és az újabb korok nagyszámú közmívelődési intézményei Győrt az északi Dunántúl szellemi középpontjává teszik.

Kilátás a Káptalandombról. (Révfü.)

Legnagyobb jelentőségét mégis az ország minden más városát aránylag messze túlhaladó sokoldalú ipara és szerteágazó közlekedési fővonalai adják.

Győr területe a három folyó összetalálkozásánál és az áradások és ellenség ellen egyformán biztonságot nyújtó Káptalandomb miatt már a legrégebbi időkben letelepedési helyül kínálkozott. Leletek bizonyítják, hogy már a kő- és bronzkorszakban lakott itt ember. A rómaiak a keltáktól ragadták el és katonai állomást, híres útjaiknak egyik központját rendezte itt be. A latin *Arabanót* a gótok, hunok, avarok pusztították el, az utóbbiaktól nyerte a város mai nevét. A honfoglaló magyarság felismerte a város hadászati fontosságát és már Szent István királyi vármegye székhelyévé tette és püspökséget alapított benne. A Belvárostól délre a Rába és Rábeca között, a Rábcan túl, végre a Kisduna túlsó partján már a középkorban önálló községek keletkeztek, ezeknek összecsatolásából keletkezett a mai Győr. (Legutolsónak a Duna balpartján fekvő Révfalut csatolták a városhoz.)

A város története tele van véres katasztrófákkal. A tatárjárás teljesen feldőlt, a török közeledtével a német várparancsnok maga gyújtotta fel a várat, 1594-ben a török újra kezébe kerítette, de 4 évi birtoklás után Pálffy és Schwarzenberg vezérek nagyszerű támadással visszafoglalták. (A monda szerint a várat védő Ali pasa azzal kérkedett, hogy a magyarok csak akkor vehetik be Győr várát, ha a torony ércakasa megazóval. Az ostrom leghevesebb pillanatában háromszoros érces kukorékolás hallatszott, s erre a padosáras a török had futva kezdett menekülni. Az ércakast ma a Bencés-gimnázium múzeumában őrzik.) A XVII—XVIII. században Győr új virágzásnak indult. Új városrészek alakultak s ennek a kornak renaissance és barokk emlékei adják meg Győr belső városrészeinek történeti és művészi levegőjét. A XIX. század első negyedében a már céltalanná vált belvárosi bástyafalat lebontották, csak itt-ott van még nyoma a Káptalan-

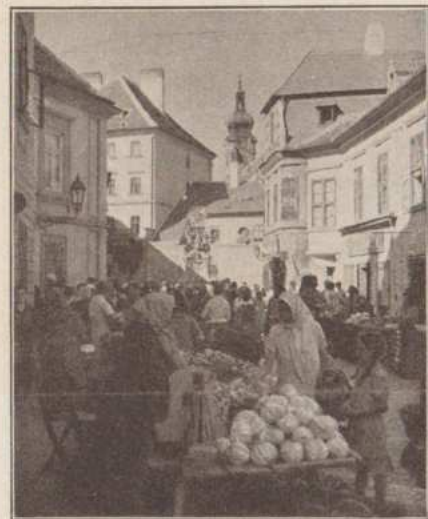
A Bencés-templom belseje.

GYŐR A XVI. században.

dombon és egy-egy ház udvarán. 1808-ban a franciák elfoglalták a várost, maga Napoleon is töltött benne egy éjszakát. A szabadságharc vége felé Haynau foglalta el, a világháború után a románok fosztogatták ipartelepeit, a gazdaságilag folyton izmosodó szorgalmas város azonban kiheverte ezeket a megpróbáltatásokat, ma a magyar kultúra és gazdasági élet egyik központja.

A pályaudvar a város közepén, a Tisza Kálmán-téren áll. Az épülethől kilépve az 1898-ban épült új Városháza hátsó homlokzata áll előttünk. Immár a város jelképévé vált magas tornya, a lebontott »Tűztorony« (lásd alább) alakját utánozza. Az épület előcsarnokában Bisinger Józsefnek, a város nagylelkű polgárának szobra. Az I. emelet folyosóján értékes állóóra, zenélő-szerkezetét a megszálló franciák vitték magukkal.

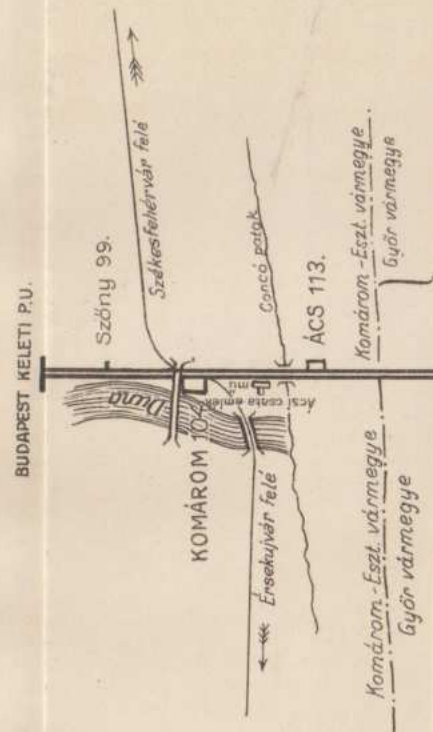

Piac. Háttérben a Frigyszekrény-szobor.

A tér keleti végén a Baross-híd kel át az állomás felett, a város egyik főútjára. Ez köti össze a belső városrészeket a vasúttól délre fekvő, óriási kiterjedésű Nádorvárossal. Itt futnak össze Győr városi és környéki autbusz-vonalai. A hídon túl az árnyas Bisinger-sétány.

A híd tengelyében vezet az egyenes, széles Baross-utca a város belsejébe. Ez Győr legélénkebb, legnagyobb forgalmú vonala, itt van a legtöbb üzlet. Az Arany János-utca sarkán érjük a régi Belvárost. Valaha itt futott el a Rába egyik ága. Az utcakereszt-

zéken állott a Fehérvári-kapu a Tűztoronnyal. A múlt század végén lebontott torony emlékét a Baross-utca 19. számú ház felső részén emléktábla jelzi. A következő, Kisfaludy-utca 24. számú ház helyén lakott tanulókorában Kisfaludy Sán-

A reneszansz óriási méreteivel imponáló egyszerű épület. 1667-ből való kapuját gr. Széchenyi György győri püspök címere ékesíti. Belsejében művészi érték az olajfestményekkel ellept lépcsőház gazdag stukkó-keretével és a refectorium stukkós mennyezete. Középen egy újabb (1803) Madonna, a felső oválisban Loyolai Szt. Ignác.

Ólom-oltárkép a Székesegyházban.

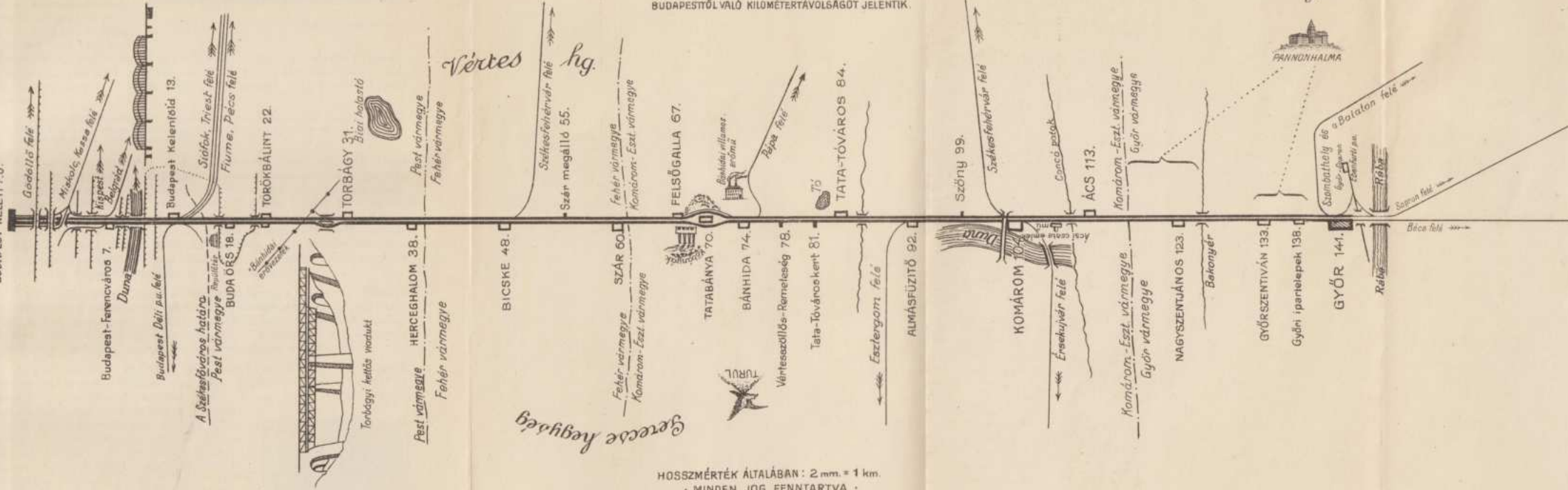

BUDAPEST KELETI P.U.

AZ ÁLLOMASNEVEK MELLETT ÁLLÓ SZÁMOK A
BUDAPESTTŐL VALÓ KILOMÉTERTÁVOLSÁGOT JELENTIK

HOSSZMÉRTÉK ÁLTALÁBAN: 2 mm. = 1 km.
• MINDEN JOG FENNTARTVA •

Bakony hegység

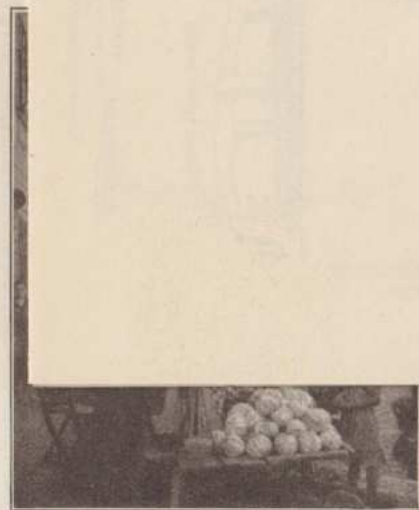

do
is
há
szo
és

A
za
a
el
sz

Piac. Háttérben a Frigyszekrény-szobor.

etenkedő, legnagyobb forgalmú vonala, itt van a legtöbb üzlet. Az Arany János-utca sarkán érjük a régi Belvárost. Valaha itt futott el a Rába egyik ága. Az utcakereszte-

zésen állott a Fehérvári-kapu a Tüztoronnyal. A múlt század végén lebontott torony emlékét a Baross-utca 19. számú ház felső részén emléktábla jelzi. Akövetkező, Kisfaludy-utca 24. számú ház helyén lakott tanulókorában Kisfaludy Sándor és Károly. A Kazinczy-utca már a régi Győr egy darabja. Barokk házainak vonalát az ovális kupolával ellátott Karmelita-templom festői módon zárja le. Az utcában érdekes épületek: az egykori Magyar Korona szálloda (12 sz.), a XVIII. század végéről való Patonaház (4 sz.), valamint az 1703-ban épült ú. n. Rozália-ház (21 sz.). Ez utóbbi nevét a kapu fölött elhelyezett Szt. Rozália-képtől nyerte.

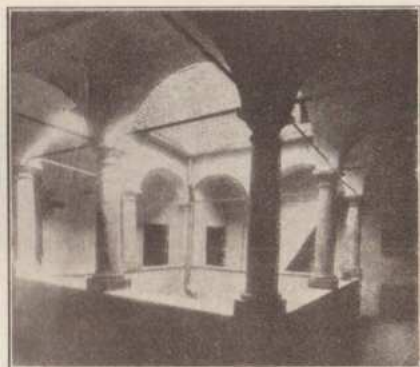
Győr építői a XVII. században olasz mesterek voltak. Innen van, hogy az e körből való épületek udvara túlnyomórészt loggiás, körülfutó oszlopos folyosókkal van ellátva. Az oszlopok között sok házban befallazták.

A Kazinczy-utca és a vele párhuzamos utcák alkotják Győr legrégebbi városrészét. Keskeny közökkel megszakított patinás épületek a barokk- és a biedermeier-világ hangulatába ringatnak. Különösen érdekes ebből a szempontból a Szt. László király-utca, amelynek már első háza (17. sz.) megragad minket Szent-Háromság relief-díszével. A 12. számú ház udvarán még látható a XVII. századból való árkaos kiképzés. A **Bárany-szálloda** régi épületével szemben áll a Bezerédy-palota (4. sz.). Emeletén emléktábla jelzi, hogy itt szállott meg Napoleon császár egy éjtszakára (1809).

Kelet felé ezek az utcák a **Széchenyi-térre**, a város régi főterére vezetnek. Ez a hatalmas terület már a középkorban a város piaca volt, a kor igényei szerint úgy építették, hogy utca csak a négy oldalán vonul, a teret egy sem keresztezi. A tér egész déli oldalát a **Bencésrend székháza, temploma és gimnáziuma** foglalja el.

A gimnáziumot 1627-ben alapították és 1773-ig a jezsuiták tanítottak benne. Három évtizedes átmeneti korszak után az intézet a Bencésrend kezébe került, s ma is az ország egyik legtekintélyesebb középiskolája. Tanárai között szerepelnek: Rájnis József, Révai Miklós, Guzmits Izidor, Jedlik Ányos, Czuczor Gergely, Rómer Flóris, Vaszary Kolos, Kohl Medárd, stb. Az intézet nevezetes tanulói voltak: hr. Amade László, Pázmándy Horváth Endre, Kisfaludy Sándor és Károly, gr. Batthyány Lajos, Fehér Ipoly, Polónyi Géza, Szarvas Gábor, Vass József, Serédi Jusztinián, stb.

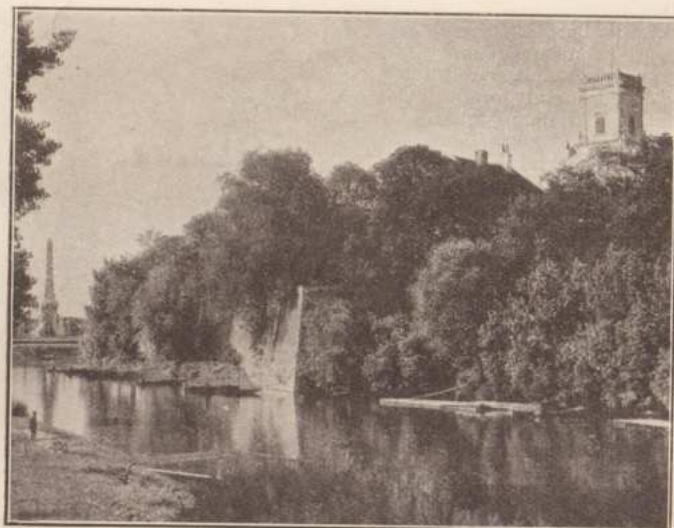
A **rendház** óriási méreteivel imponáló egyszerű épület. 1667-ből való kapuját gr. Széchenyi György győri püspök címere ékesíti. Belsejében művészi érték az olajfestményekkel ellepett lépcsőház gazdag stukkó-keretével és a **refectorium** stukkós mennyezete. Középen egy újabb (1803) Madonna, a felső oválisban Loyolai Szt. Ignác.

A Magyar ispita udvara.

Ólom-oltárkép a Székesegyházban.

A Püspökvár bástyái és a Rába torkolata.

A **Bencés-templom** a győri barokk legszebb emléke. A XVII. század első felében épült (1641). Homlokzatát párkányok, féloszlopok, ablakok és szoborfülkék tagolják. A két torony sisakja XVIII. század végén készült.

A templom belseje egyhajós, dongaboltozatos csarnok. A mellék-hajókat 3—3 kápolna pótolja. Ezeknek díszítése, képei és stukkódíszje még a XVII. századból való. A főhajót azonban a XVIII. század közepén teljesen átalakították. Az oldal-falakon részint való-ságos, részint festett oratórium-ablakok vannak.

A Szt. László (H édváry)-kápolna.

A diadalív címerpaizsán Acsády Ádám kanonok címérét látjuk. Ő építtette a márvány főoltárt. Az oltárkép (Szt. Ignác megdicsőülése), valamint a mennyezetfestmények (Szt. Ignác lelkének mennybevétele, az Angyal üdvözlés), az Angyal üdvözlés, Troger Pál bécsi mester munkái. A kápolnák közül a Szűz Mária-oltáron katonaság részére tartanak misét (hadiszerek). A túloldali Szt. Rozália-kápolna festményén Győr és Pannonhalma képe

látszik. Értékes rokokómunka a szőszék és az orgona is.

A Bencés-templom előtt áll a XVII. század végén, Buda visszafoglalásának emlékére készített Mária-oszlop. Gazdagon díszített négyszögletes alapzatról szökken föl a magas oszlop, tetején a Boldogságos Szűz finomművű szobrával. Eredetileg a szélső talapzat 4 sarkát is szobrok díszítették. — A tér keleti oldalát a Vigadó (Lloyd)-épület foglalja el. Eredetileg a katonai főőrség helyisége volt. A tőle északra terülő kis téren volt a nemesek vesztőhelye.

A tér északi oldalán érdekesnél-érdekesebb régi épületek állnak. Az 1. számú ház a Szt. Szűz és Nepomuki Szt. János szobra. A kerek sarokerkélyvel ellátott Zittrich-ház (4. sz.) 1697-ben épült.

A földszintjén elhelyezett »vastuskó« a XIX. század közepéről való cégér, a bécsi híres vastuskó utánzata. A szomszéd épület a XVII. és XVIII. századból való Apátúr-ház, ma kis Szeminárium. Rokokó homlokzatán a »Dominus videt et providet« felírás. Érdekesek a mellékutcai frontok ablakrácsai és kosarai. Az Apátúr-ház keleti szomszédja a régi városháza, ma rendőrségi épület.

A Széchenyi-térről nyíló Megyeház-utca baloldalán áll a Vármegyeháza, a régi Ferencrendi zárda. Kívülről még felismerhető templomából készült a közgyűlési terem. Az udvarban Szt. Imre szobra. Szemben a megyeházzal néhány érdekes barokk emeletes, erkélyes ház. (A 20. számúban lakott Deák Ferenc.)

A párhuzamos Rákóczi-utca elején érdekes kis épület vonja magára figyelmünket, a Magyar Ispita (menedékház). Loggiás kis udvarán észlelhetjük a XVII. századi Győr fentemlített olasz építési modorát. Az Apáca és Bástya-utcák a régi Győr sok érdekes polgárházát őrzik. Különösen érdekes az Apáca utca 9. számú Fejervárt ház. Építésének ideje az erkély feliratán olvasható (1657.).

A Széchenyi-téri észak-nyugati sarkából induló Jedlik Anyos-utca a Dunaparra vezet. Régi házai

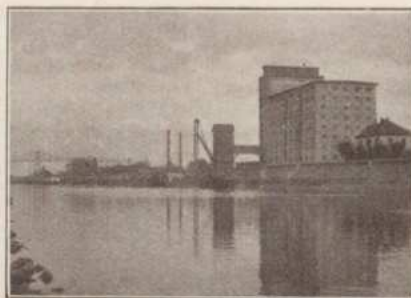

SZÉKESEGYHÁZ.

Részlet a Székesegyházból.

Győri kikötő.

ban. Ma a Dunaparton tehervágány vonul végig. Itt van a DGT és a MFTR hajóállomása. (Személyhajóközlekedés Gönyön át Budapestre). A Jedlik Anyos-utca torkolatától egyíves magas vashíd vezet át Révfalu városrészbe. Az innenső parton balra az **Új szeminárium** palotája néz a Dunára. A Jedlik Anyos-utca egy baloldali kiszélesedésében, ódon, hangulatos környezetben áll Győr legszebb szoborműve, a **Frigyszekrény** (1731.). III. Károly király emeltette az Oltáriszentség botrányos megsértésének kiengeszteléséül. Innen szűk sikátoron, régi káptalani épületek közt jutunk fel a dombtetőn épült **Székesegyházhoz**. A templomot Szent István alapította, de már a XIII. században átépítették román stílusban. A XV. században csúcsíves stílusban alakították át, ekkor került melléje az eredetileg különálló Héderváry-kápolna. A török háborúkban tönkrement templomot a XVII. században restaurálták renaissance-ízlésben. Ekkor épült hatalmas barokk-tornya is. Az északi hajó apsisába római siremlék és a szíriai római légio két emléktáblája van befalazva. A déli falon a 19. győri gyalogezred emléktáblája.

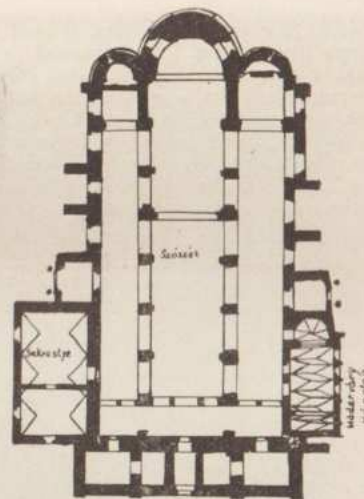
A háromhajós templom belseje meglep komoly homályával és arányos tereelosztásával. A főhajó mennyezetén Maulpertsch freskói, az Úr színváltozása és a magyar szentek hódolata. A főoltáron Mária mennybemenetele ugyancsak Maulpertsch festménye, valamint az ő műve az északi hajó oldalfalán elhelyezett Olajfák hegye is. Ebben a hajóban van elhelyezve a XVII. században Irlandból idehozott Mária kegykép. A szentély két első pillérén két ólomdomborműves oltár, alkotójuk Müller G. a pozsonyi Donner Rafael tanítványa. A déli oldalhoz tapadva áll a Héderváry-kápolna, oltárán Szent Lászlónak Nagyváradról idehozott ezüst fejedelmek-tartója. A XV. század elejéről való ereklye az erdélyi

A Székesegyház belseje.

közül feltűnik a kiszögellő, felfelé szélesedő, oromfalas **Kreszta-ház** (XVIII. század első fele). Az 1. számú házban emléktábla jelzi, hogy itt állt a Dunakapu. A Dunapart elég kietlen képet nyújt. Elomló bástyafalait most takarítják el. A múlt század közepéig a győri Duna élete sokkal elevenebb volt. A gabona szállítása a Kisdunán történt és még 1874-ben 147 magtárépület állott a város-
tárépület állott a város-

zománcművészet egyik legértékesebb darabja.

A székesegyházzal szemben áll **Püspökvar**. Legrégibb része a csonkatornyú püspöki palota a hozzáépített 3 emeletes gót várkapolnával (XV. század.). A palota római alapfalakon épült. A háborús viszonyok és elemi csapások következtében sok átalakításon, bővítésen ment keresztül. Mai díszes belső díszét gróf Zichy Ferenc püspöknek köszönheti (1763). A várban sokáig lakott Albert király özvegye, sokszor időzött benne Mátyás király nejevel s a szent koronát is négy ízben őrizték a vár falai között. Legrégibb épen maradt része a XIV. századból való gót menekülő folyosó. Az udvarból alagút vezet a bástyaudvarba.

A Székesegyház alaprajza.

A káptalandombról néhány lépéssel az Erzsébet-térre érünk. Itt áll a már említett elliptikus alaprajzú **Kármelita templom** (1720), olasz barokk-festők műveivel. A teret régi, barokk és álemeletes copfstílusú házak keretezik. Közepén áll **Kisfaludy Károly szobra** (id. Mátrai Lajos).

Az Erzsébet-térről vashídon jutunk a Rába-szigetére. Itt áll az ország legrégibb színháza. A kioszktól szép kilátás nyílik a Káptalandomb bástyáira és alattuk a Rába torkolatára. A sziget csúcsától vashíd vezet a Cziráky-térre. Közepén magas köobeliszk őrzi gróf Cziráky Bélának, a Rábaszabályozó Társulat elnökének emlékét. Mellette a győri **strandfürdő**. A Rába túlsó partján terülnek el **Újváros** és **Győrsziget** városrészek. A kettőt valaha a Rábca medre választotta el. A folyó torkolatát most északabbra helyezték s a feltöltött mederben létesítették a **Bercsényi-ligetet**.

A Deák Ferenc-utca ismét a pályaudvarhoz vezet. A Vilmos császár-út szögletén látjuk az **Ítéltábla**, kissé tovább a **Törvényszék** épületét. A Vilmos császár-út további sorát parkok és iskolák szegélyezik.

Említettük, hogy Győr kiváltképpen ipari város. A lakosság 55%-a foglalkozik iparral és kereskedelemmel. Gyárainak száma 69, s így a

PÜSPÖKVÁR.

vidéki városok közül csak Szeged szárnyalja túl 75 gyári jellegű ipartelepével. Ha azonban a munkáslétszámot tekintjük, akkor Szeged 3567 munkásával messze elmarad Győr 5000 ipari munkása mögött, s így megállapítható, hogy vidéki városaink közül az industrializálódás terén Győr áll a legelső helyen. Az ipari vállalatok közül jelentőségük szerint ki kell emelni a különböző textilgyárakat, a gépipart, az élelmiszeripar különböző ágait (gőzmalmok, cukorka- és biscuit-gyárak, szeszgyár), a vegyi ipart (olaj, lakkgyárak), végül a bútortipart.

Régi bástyarészlet.

A kirándulások vezetője igen hálásan venné, ha a fotografáló tanár urak és diákok jól sikerült felvételeik egy-egy példányát rendelkezésére volnának szívesek bocsátani. E képeket fel lehetne használni az utikönyv újabb kiadásában.

Nem csoportképekre és közkézen forgó sablonos felvételekre van szükség, hanem olyanokra, amelyek a látott dolgokat művészi árnyékhatással örökítik meg, továbbá olyanokra (intérier-felvételek), amelyek a kereskedelmi forgalomban alig kaphatók.

A képeket tárgyük megjelölésével és készítőjük nevével dr. Bodnár Gyula gimnáziumi tanár címére (IV., Reáltanoda-utca 7.) kell beküldeni.

SZENT LÁSZLÓ EREKLYETARTÓJA.

A címlap Dr. Lázár Szilárd tanár festménye.

A képeket túlnyomórészen Győr szabad királyi város Idegenforgalmi hivatalának köszönjük.

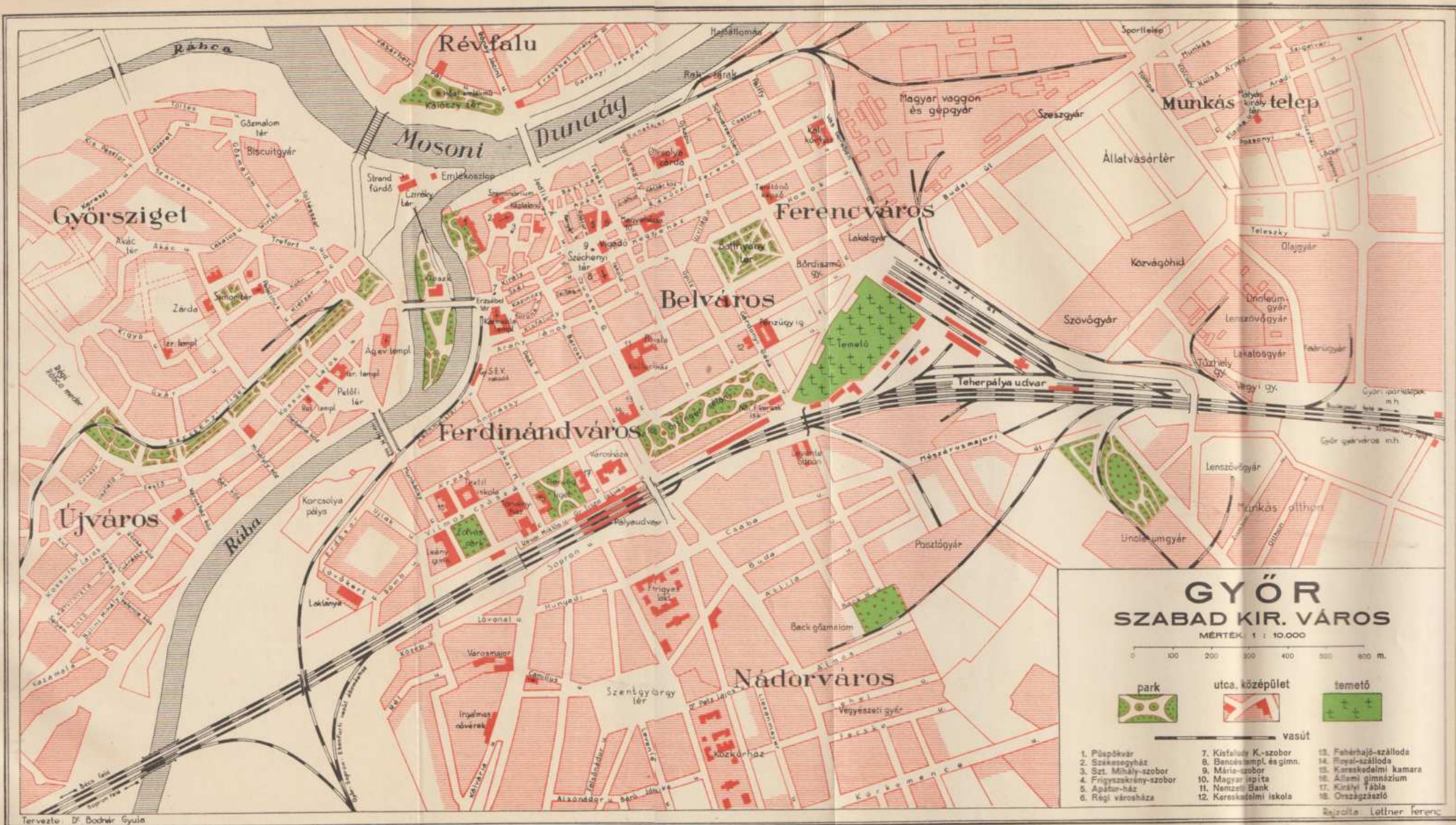

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS
ISKOLAI KIRÁNDULÓVONATAINAK

eddig megjelent füzetek:

1. Pécs.
2. Eger. (II. kiadás.)
3. Szeged.
4. Ják — Szombathely.
5. Székesfehérvár.
6. Debrecen, A Hortobágy.
7. Sopron.
8. Tatabánya.
9. Vác, Visegrád. (II. kiadás.)
10. Pannonhalma, A Cuha völgye.
11. Kecskemét, Bugacpuszta.
12. Budapest. (Német nyelven.)
13. Bécs.
14. A Balaton.
15. Esztergom.
16. Kaposvár.
17. Az Alduna.
18. A Vértes-hegység.
19. Győr.
20. Innsbruck—Salzburg.

BUDAPEST

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS
HÁZINYOMDÁJA
1937